Fra Det Kgl. Biblioteks tekstportal (tekster.kb.dk)

Forfatter: Brorson, Hans Adolph

Titel: Udrag fra Svane-Sang ; Lissabon ; Mindre digte ; Prosaskrifter ; Tillæg : Paul Diderichsen: Filologisk redegørelse. Arthur Arnholtz: Brorsons vers- og sangkunst. - 1956

Citation: Brorson, Hans Adolph: ”Svane-Sang ; Lissabon ; Mindre digte ; Prosaskrifter ; Tillæg : Paul Diderichsen: Filologisk redegørelse. Arthur Arnholtz: Brorsons vers- og sangkunst. - 1956”, i Brorson, Hans Adolph: *Svane-Sang ; Lissabon ; Mindre digte ; Prosaskrifter ; Tillæg : Paul Diderichsen: Filologisk redegørelse. Arthur Arnholtz: Brorsons vers- og sangkunst. - 1956*, 1951-56, s. 447. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-brorson03grval-shoot-idm140139956893824/facsimile.pdf (tilgået 20. april 2024)

Anvendt udgave: Svane-Sang ; Lissabon ; Mindre digte ; Prosaskrifter ; Tillæg : Paul Diderichsen: Filologisk redegørelse. Arthur Arnholtz: Brorsons vers- og sangkunst. - 1956

før citeret med henvisning til originalens sidetal), og Høysgaards Accentuered Grammatica (1747; genoptrykt smst. bd. IV); Tønderhefterne og Brorson indtager som regel et mere konservativt standpunkt end disse.

De tryk, der bærer navnet Kieszbuy, og de, der er trykt i Vajsenhuset hos Rotmer,[1]) synes kun på to væsentlige punkter at vise gennemgående forskelle: Kieszbuy-trykkene *A-F* har som regel *eg, øy* overfor *ej, øj* i Rotmer-trykkene *G-I* (se § 10.1 ndf.) og *ck* overfor *k* eller *kk* (§ 9.3). I begge disse henseender stemmer *A-F* med Brorsons (senere) privatortografi. De ortografiske indgreb er altså allerede begyndt med hefterne fra Vajsenhuset 1735 ff.

1) *Stort begyndelsesbogstav* anvendes i *A-I* nogenlunde konsekvent i liniebegyndelse og i substantiver samt substantiverede adjektiver: *Du Stolte, Du Giærige* (9:3.1. 4.1 osv.). I adjektiver med substantivisk førsteled bruges også lejlighedsvis stort bogstav: *Sorrig-fulde Sind* 9.2.1. Der skrives *GUD JEsus (JESU)* osv. Brorson selv er her langt mindre konsekvent. Storbogstav bruges tilsyneladende tilfældigt, fortrinsvis ved relativt vigtige ord. Jeg citerer fra *V: tiid, undskyldiug, forønskning, soumission, respect, muelighed, ungdommen, til fornøyelse, Visitations liste, Deres Excell., Herrer, Velsignelsers, Himmelen, Svaghed, Catechiserede, Salig ... Ihukommelse, Sou* (i eftersætning efter komma); i brevene er der måske en lidt stærkere tendens til at bruge stort bogstav: *fraværelse, forhindringer, bren, betenckning, omstændigheder, nytte, ord, gierning: Høy Grevelig Naade, Deres høygrevelig Naades, Prøve, Ende, Indhold, Dispensation, Retferdighed. Smaae-Pocker, Kiøbenhafn.* Fra *P* mærker man sig navnlig den inkonsekvente brug i sammensætninger: *Bygnings-Mændene, Paaske-Dag, honed-Maanet, Paaske-fest, jammer dal* osv. Dette træk går igen i de håndskrevne hefter, især *K*.

2) *Interpunktion, bindestreg.* Medens *A-F* har de gammeldags skråstreger, indfører *G-I* komma. Tønderhefterne (både *A-F* og *G-I*) viser en påfaldende brug af bindestreg, navnlig i genitivforbindelser og mellem adjektiv og substantiv; til gengæld mangler bindestreg mange steder, hvor den efter samtidig praksis skulle stå. Denne praksis er knap så udpræget i de egenhændige dokumenter (se s. 474), men i de håndskrevne salmehefter, navnlig *K*, finder vi talrige spor deraf, også i tilfælde hvor Tøndertrykkene har normaliseret teksten, se fx. varr. s. 405 ff. til 29.12.3 53.5.4 86.12.2 18.6.2,8 144.4.4,12.1 150.1.3

[1]) Om Kieszbuy og Rotmer se Ludwig Andresen Zweihundert Jahre Waisenhaus in Tondern (Tønder 1939). 68. Hejselbjerg Paulsen i Sønderjydsk Månedsskrift 28. årg. (1952) 39-47. I Hielmstjernes samling (nr. 131[2] fol.) opbevares et folioblad, indeholdende »Abdruck derjenigen Lettern oder Schriften, so sich itzund würklich in meiner Buchdruckerey befinden«; til »meiner« er med blæk føjet: »sc. Henr. Rotmers 1735«.